

Мар'яна Когутяк-Розметанюк, студентка 1 курсу ОР «Магістр»

педагогічного факультету

Ірина Гуменюк, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри початкової освіти

STORYTELLING ЯК СУЧАСНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ПРОБЛЕМИ

Постановка проблеми. Мовлення є індикатором розвитку особистості, тому розвиток мовлення залишається важливим завданням освітнього процесу початкової ланки освіти. Оволодіння навичками усного й писемного мовлення у період молодшого шкільного віку стає тим підґрунтям, яке формує особистість.

Одним із варіантів сучасної методики розвитку мовлення молодших школярів стало застосування технологій взаємодії, найбільш дієвою, цікавою і доступно серед яких може стати навчальний storytelling як мистецтво розповіді історій з використанням мови, зображень, музики та інших засобів виразності з метою передачі якоїсь ідеї, повідомлення про щось або побудови зв'язку з аудиторією. Така технологія може бути використана в багатьох контекстах, включаючи бізнес, маркетинг, політику, освіту чи мистецтво.

Метою нашої статті є дослідження інформаційного простору проблеми розвитку мовлення молодших школярів за допомогою названої технології.

Аналіз досліджень і публікацій. Сторітеллінг (англ. storytelling) є предметом досліджень багатьох наукових дисциплін, таких як соціологія, психологія, антропологія, літературознавство, медіакомунікації, маркетинг та інші. У соціології та антропології сторітеллінг вивчається як процес передачі знань та культурних традицій в межах соціальної групи. Психологія вивчає сторітеллінг як засіб розвитку особистості, формування самоідентифікації, емпатії та співпереживання. У літературознавстві та медіакомунікаціях

досліджується вплив сторітеллінгу на формування ідентичності та світогляду аудиторії, а також на успішність медійних продуктів.

Дослідження сторітеллінгу здійснювали вчені з усього світу. До відомих дослідників сторітеллінгу належать такі імена, як Джозеф Кемпбелл, Брендан Маккейб, Сьюзен Сонтаг, Віктор Шкловський, Михайл Чиксентміхайі, Уолтер Фішер (Walter Fisher), Джеральд Прауз (Gerald Prince), Джозеф Кемпбелл (Joseph Campbell), Жан Франсуа Ліотар (Jean-Francois Lyotard) та інші.

Крім того, існує безліч організацій та компаній, які займаються сторітелінгом як професійною діяльністю та дослідженнями, зокрема, The Center for Digital Storytelling, The Storytelling Institute, The Storytelling Non-Profit та інші.

Українські педагоги теж досліджували сторітелінг та його використання в навчальному процесі. Ось декілька прикладів: Ірина Зінкевич – педагог-методист, яка розробила методику використання сторітеллінгу в навчальному процесі для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; Наталія Бугайчук – педагог, яка використовує сторітелінг в своїй роботі з дітьми з особливими потребами та розробляє методики, які допомагають їм краще засвоювати навчальний матеріал; Марія Ярмола – педагог, яка використовує сторітелінг для розвитку комунікативних та творчих здібностей учнів середньої школи; Олена Медведєва – педагог-психолог, яка досліджує вплив сторітеллінгу на формування емоційної стійкості у дітей та молоді.

Українська наукова громада продовжує досліджувати та використовувати сторітелінг в навчальному процесі для розвитку творчих та комунікативних здібностей учнів.

Виклад основного матеріалу. Сторітелінг може бути ефективним інструментом для розвитку мовлення молодших школярів. Це пов'язано з тим, що сторітелінг сприяє розвитку навичок мовленнєвої діяльності, таких як вміння будувати зв'язні висловлювання, вживати різноманітні лексичні одиниці, описувати образи, розвивати уяву та фантазію. Мета сторітеллінгу – привернути увагу дітей від початку розповіді та утримувати її упродовж усієї історії, викликати симпатію до героїв, донести основну думку.

Під час сторітелінгу діти опановують різноманітні лінгвістичні структури та зразки мовлення, що сприяє покращенню їх мовленнєвих навичок. Крім того, вони навчаються спілкуватися, слухати та розуміти інших, розвивають свою емоційну сферу, а також здатність до критичного мислення та аналізу.

Використання сторітелінгу може бути особливо корисним для дітей, які мають проблеми з мовленнєвим розвитком. Наприклад, для дітей із затримкою мовленнєвого розвитку або іншими розладами, пов'язаними з мовленням, доцільно використовувати сторітелінг як спосіб покращення мовленнєвих навичок.

Одним з варіантів використання сторітелінгу для розвитку мовлення молодших школярів є озвучення історичних розповідей або казок з подальшим їх обговоренням та аналізом. Крім того, можна використовувати сторітелінг для підготовки дітей до публічних виступів, навчати їх підбирати слова та вирази для передачі певних емоцій.

Серед переваг сторітелінгу як методу навчання Н. Горбач, О. Папежук виокремлюють оригінальність, невимушеність подання, емоційність та експресивність, образність, ігрову форму навчання, можливість використання театралізації, доступність, мотиваційність, розвиток креативності [2, с. 238].

Ю. Деркач і М. Чміль, комплексно досліджуючи сторітелінг, формують 4 його види, придатні для використання під час навчання: сторітелінг цифровий (передбачає застосування інформаційно-комунікаційних технологій для відтворення історій); сторітелінг, який виник на реальних подіях чи ситуаціях; сторітелінг на основі оповідання; сценарний сторітелінг, коли учні стають частиною історії [3, с. 69]. М. Мазурок і О. Саприкіна описують пасивний і активний сторітелінг [4, с. 163]. У першому випадку автором історій виступає педагог, а в другому – самі учні.

Існує кілька чинників, які впливають на ефективність сторітелінгу для розвитку мовлення у дітей:

1. Різноманітність інструментів сторітелінгу: ефективність сторітелінгу залежить від різноманіття методів, які використовуються для наративної розповіді. Наприклад, використання іграшок, зображень, або інших візуальних

елементів може підвищити зацікавленість дітей та допомогти їм легше усвідомлювати нові слова та поняття.

2. Адаптація до віку та інтересів дітей: сторітелінг повинен враховувати вік та інтереси дітей, щоб бути ефективним. Наприклад, молодші діти можуть зацікавитися простими історіями про тварин, тоді як старші можуть бути зацікавлені в більш складних та детальних історіях про історичні події або наукові відкриття.

3. Формулювання запитань для стимулювання мовленнєвого розвитку: вчителі повинні використовувати питання, які сприяють розвитку мовленнєвих навичок, наприклад, запитання на розуміння, розширення лексичного запасу, формулювання власних думок та аналітичні запитання.

4. Відкрите та дружнє середовище: дитина повинна відчувати комфорт та підтримку для вільного висловлювання своїх думок та ідей. Середовище, де діти відчують підтримку вчителя та один одного, може створювати сприятливі умови для розвитку мовлення.

5. Регулярне повторення: сторітелінг є вправою, яка потребує регулярної практики.

Предметом дослідження науковців є також структура техніки сторітелінгу [1]. Узагальнивши опрацьовані джерела, виокремлюємо такі складові:

1. Вступ – це частина, що введе слухачів у контекст і підготує їх до прийняття інформації. В цій частині можуть бути використані різні елементи, такі як запитання, цитати, прислів'я або анекдоти.

2. Опис персонажів – у цій частині розповідач може описати головних героїв своєї історії, їх характеристики та мотивацію.

3. Конфлікт – це центральна складова частина історії, де описуються проблеми, з якими стикаються персонажі. Цей елемент допомагає слухачам співчувати персонажам та сприймати історію як цілісну.

4. Розв'язання – ця частина описує, як конфлікт було вирішено. Мовець може показати, як герої пережили складні ситуації та навчилися розв'язувати проблеми.

5. Висновки – ця частина допомагає слухачам зрозуміти, як історія пов'язана з реальним життям та які уроки можна з неї взяти. Ритор може також запропонувати додаткові думки чи питання для обговорення.

6. Завершення – остання частина історії, де можна підсумувати головні ідеї та подякувати слухачам за увагу.

Важливо враховувати, що ці складові можуть бути організовані по-різному залежно від цілей історії та аудиторії.

У публікації С. Паламар, М. Науменко ґрунтовно описано хмарні ресурси, придатні для створення і цікавого оформлення сторітелінгу: Storyjumper, Ourboox, Piktochart, Canva, Pixton, Wix.com, StoryMap JS, Twine [5, с. 51–52]. Цифрові технології надають великі можливості для створення сторітелінгу, тобто розповіді історій з використанням цифрових медіа. Відео-, аудіозйомка та монтаж дозволяють створювати якісні відео- та аудіоматеріали, які можуть бути використані для створення різних типів історій. Використання цифрових програм для створення анімації дозволяє детально проробляти кожен кадр та керувати кожним елементом. Віртуальна реальність (VR) відкриває можливості створення інтерактивних історій, які занурюють користувача у віртуальний світ та дають можливість йому взаємодіяти з ним. Розширена реальність (AR) дозволяє додавати віртуальні об'єкти до реального світу, створюючи нові можливості для створення цікавих та інтерактивних історій. Інтерактивні веб-сайти та додатки дозволяють створювати інтерактивні історії, які користувачі можуть переглядати та взаємодіяти з ними в режимі реального часу.

Усі ці технології можуть бути використані окремо або у комбінації, щоб створювати різноманітні історії, які здатні захопити увагу та залишитися в пам'яті слухача.

Висновки. Таким чином, у науковому інформаційному просторі наявні праці українських педагогів і методистів-практиків, що розкривають поняття, структуру, призначення і функції сторітелінгу як ефективної методики розвитку мовлення дітей різних вікових груп. Метод сприяє активізації творчого мислення та стимулює уяву, використовується для розвитку навичок аудіювання, читання та письма. Створення власних історій може допомогти

учням відчутти себе авторами та покращити їх навички письма і розуміння мови. Учні можуть використовувати історії для вдосконалення вимови та навичок діалогічного мовлення, що сприятиме розвитку їх комунікативної компетенції. Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці поетапної технології застосування сторітелінгу для розвитку мовлення молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. № 7. С. 130–135.
2. Горбач Н., Папежук О. Сторітелінг як сучасна методика розвитку мовлення молодших школярів. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 1. С. 237–242.
3. Деркач Ю., Чміль М. Storytelling як засіб розвитку комунікативної компетентності учнів початкової школи. *Молодий учений*. 2022. № 9. С. 67–73.
4. Мазурок М., Саприкіна О. Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи. *Молодь і ринок*. 2022. № 1 (199). С. 160–165.
5. Паламар С., Науменко М. Сторітелінг у професійній підготовці майбутніх педагогів: сучасні інструменти. *Open educational e-environment of modern University*. 2019. № 7. С. 48–55.